

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Journal van Gedaene Tochten - Cod. Karlsruhe 476

Lieranus, Arnoldus

[Amboyna], 1631-1635

Journal [...] anno 1635

[urn:nbn:de:bsz:31-65353](#)

*B*ourval gesonden op de tocht. Inde Bocht van
Cathobol, gedividen de dien frustie die Nagel
ende vrucht doornen, Stein de Nijghen, Noeren,
Laala, Danweren, Denmitlaugs, Denmittonan,
Haiton, Denmitdr, Danwarte, Denmitvaer,
aue, Sontrea, G. 3 & 4 aldaeret Nagel, ons
onbekend, ende dat selue gibegte gieten,

*A*dd 18° - Milt des sainonts Is. v. d. Wouwen: desels, mit 18 stiere Corcoran,
ongewaer 1600 man soldaten, onder 120 officieren, van Lurilla, naer den borg
van Cathobol wertrechelt, und intentie, den quinilaaga. Inde aerd die ge
legene ligghid, soe wel affschrikke den gaen Nagel. G. ander vrucht doornen
soe den als denne mogelyke wachten sal: tot versterkking der Cor
coran was god gelovenden dat si Jant Nagaxatnam des anden dacte
sonder volghen,

*A*dd 19° - Des morgens bewonden ons mit al meerderen der Corcoran, mit negentand
den gaanteghen naest gibegte gadden, voerden Nagel Houlon, ongewaer
een saltt of mijl van Lurilla, den stroom daer naer tot onsz voordeel bero
vender. Hjn in certe tijf soe grauwaerde, dat ongewaer tis 7 iuli.
Inde bocht van Denmitlaugs hijn grauwaerde alwaer dat hja mit aelz
d'amborsius G. soldaten, den dyg trouwel wortel wanen, Namelte
der Commandeur Rixius d'auant guader, den Cap. Jan gatijcill der bataile
dare sies v. p. 1° Sonnenhuijck en was ontsondelar, mit 2000 d'amborsius
v'arijnguader wortel gibegte door den Cap. Rixius. In volleke wachten tot
Inde Nagel Denmittonan, Denmitlaugs, G. gatijcill gemaecte hja,
sonder dat eenige mitschijfart teghelyk woudes, als d'ingel der ons Ynt oo
gen waernamen. Dots door denne, des volgantels, marke d'ny soldaten
G. 5 & 6 andorius tegintelt: soe h' courantie bades gibadt souden ons
scherrezen mit wortel gescottet g. van.

*G*emelte Nagel hijn boren maccandris gelycken, Namelte, Batou, Inde
der bouint der wortel en een trausgind, G. 2 leuettis verfies, daer mit
groottes teghelyke gaden sonder comis werden. Ende woden sive atra nativit
noens laem oudeinde, wortel gelycke gibegte hja der versterkking bewonen
soe van Boes, Houder, als anderspint, Stein en gants singt volg pagmoelte
Op dato. tot sainonts Nagel doorn gesloeden, ende ons des nachts in gemelte
Wantz gesquartiert.

*A*dd 20° - D^o under gantscher Houder Nagel G. ander vrucht doorn gesloeden, te clapp. 8
doornen gelycken ende om gelycken, des nacht des voorste gecoutin:
Namelte en w' al dienter den gatou ghecomen, daer hi ons soldaten
hauen te mit te clappet beomen mit des te plassen.

*A*dd 21° - D^o des morgens affghemanegelt der gemelte Nagel verbrandt, des ring tot
benden schoen gelycken, d'ist tot ander riuue blyplant was, sietce dat
des veertigste jar v'erguldenheit g'fiedt mache wieden,

*D*o dato des morgens Inde Nagel Danielen getrouw, daer op elmen gelycke
want ander gibegter affghemanegelt erste doct gelyc Nagel doornen ble
woudes, ende naer dat d'at clappet G. ander vrucht doornen w' enelle
waynes, de g'insch Inde brandt g'fiedt hien, ende affghemanegelt laugs
enue gante mochtigheide w'ys, sietce dat d'at Nagel in d'or Nativit
scherrezen.

*A*dd 22° - D^o ons wortel dohn ruyt die G. 6 Cart sainonts te marthien, op dato d'r Coop^m
de g'jich, mit den g'coore vma, op d'araugbas Camarien, naer

Wijgantua gonden, ommerdilein. G. Ipaninda te Saalz, die ons al
Dids, tot voordele volkort moret dat dinen: Item on Sedonler. end
lyne hiltu op ghemelte straegte brenghe, die ons al loet hijn volck
op te sonckh: oulanghe naer t verfucht van ghemelte Corcoran. It. Jarre
Nigadatnam bydr Dougii gitomh, waerdien velsaen doorteghen
van d' regt. Vintcom dat des Eaxt. Witteman mit 13 corcomh wan.
Cis te Saram was getomh, vergaen op sondt ghemelte Jarre naer
Lurilla gonden, ommerd de Dougir van daer schreven te doencom.

Adn 23° - Wijt des s'morgens alle woont Saram gemaect, G. is den ander coornan
Volck gemaect, mit de gheleder Goede van Haada. Ons geaximie
doende ralport van haire wedraecken op Saram Laot, Horam, G. en
cunt van groet Saram,

Op dato regelus des middags der commandeur Rivoit en soldatis. G. wantis en
gonden onder leids van Laata. G. Neuerelie te sonckh, volckhs tegh
den aoudt weder comen, ralportende, mit wels vader onder Nigen Laata,
naer groetter mochtres gewondes te hebben, akwaer bewondes groetter quantiteit
Jonge Nagelboom, enige speant te wels, haer van en. G. offirus wels
Claren, mit van 400 deselue wands dichter van us bren ennder G.
mit gheschen G. ommerdewel hiden,

H. selue tij wiedt den Boen vaders Ipatii Kalaga, vaders oede Corcor
Amits, doeden luccoent vaut laant hider ruyge endt hie gemaect
In wongt dat tot morgens niet is sal come ledien,

Adn 24° - D^o - s'morgens droeg mit den dagh hijn mit de Dougir naer hout gemaect.
Ende hiede Nigen Laata getomh, hiden. Int gant en ghet der soldatin
20 man gemmaert te wels, tij oefacte des woonten dagh aff gemaect
Wachh,

Op dato des middags h. ghemelte orangquan wands gemaect ghetoxius. G. acht
laant gemaect.
Naer dat aller de Nagelboom In Laata ouerhondre cogatu, gebbe de Nigen
Utak In een extordinary hant hant, verbrandt, G. van daer voorts
naer Nodewari gemaect: Laata gert een heel bedraue gelycht
om gevecht mit te doen, hider deselue dichter mit Boukorewaeng verhiet
In form van en hincant portie van huns mit hinde wachh.
H. middags quans ox Nodewari legghedes ox elue thans gocht hiden
vader welsch mit vink hant de hec can his, Wilches Nigen sit och mit
en Wilcarts hachter van oaten mit hech doort hiden, soodat des
soldatis, onghambijns hant gelykt hyn, naer des hincant van aller de
Nagelboom, die gants dich G. groet waren, Item naer houtem h. van
mit aetse haire clappet, ende dynautes boonen, G. den brandt in ghemelte
Nigas geslachet, G. hyn des aoudt aend Corcoran getomh.

Adn 25° - D^o - Verder den dagh hijn des achten middags der Orangquans des commandeur
Corcoran getomh, hogen hechten, G. mit haire gemaect. In wacht woonten
dat ons deselue vorder h. welck hiden, ox wilch stond en haire
aller ghemelte wels, dat alhure lautte niet ghedaet, wat hiden
ender hiden gadden, ende hi h. welck voor Lurilla dooc continuere
alhie sit gemaecte waren, Vergaen gant G. geget. Ingemeld naer
h. en moghen vlechtheit; Daerop haire hiden commandeur h. gheord
welt gelaantwoort, h. naer welk h. hiden. gemaect, dat h. al
haire veldtandre wil doen, mi ox en jonger te hant mit des. Vondt gheende
tot hiden, dat hi wels moet. Dat aller ons behagen mit amits dat
tot gant G. onhie vorder was, h. verkeerde, des aendt des onhie h. in
hi hoofd moet hi hiden, G. en ander h. behaer eschentie menen, ght
vinder haire te confundre, want behaer waer, mi aleghert ghe want, den

Ons vandaet so wel at I' brukke In sake Nagelboom, als mogelyc waer,
 dan off hi oylk d' a 6 maerden wederom soeken te comen, alswaerder naer
 geer oxxuantum merde waeronten, als mi loeden vondt, alsoe hi on
 twijfel de mitte te succouder, den quynne loka tot arietentie waeren
 getrochis: Item dat alle t' gheue wercks nocht te doel was, soe hi aelst
 mit couratius aengingen, simeis d' a 6 daghen couer vleugt worden,
 Item dat hi mit ons te houden yere te vanden d' Nagelboom, Inde gheest
 te wiken, waer door ons d' gheue groetter gelijc t' gheve sonder te comen,
 Item dat werte mocht hi ons t' reue reden, soe dijn hadden hadden doen comen,
 Namlycchia Lirulea te velenre kirk, om alsoe daer gheleyt te haeth
 Inde doot te sonden, C. haet Nagelboom aen niemandt als aen ons te doen
 leuen, of t' disciplin te vermeide, simeis ons aengenname was, waermede
 verscheyd ouerhies, hi: t' gheest van ih fort, welch t' gheest os schaede
 oort ghevijfet can worden, soegegheemt sonder werden, te melyc alsoe von
 oock hulke deynden als legende forten gheven, waerghet soe alle sparten
 comly tomen, aen welche lepropositus, C. haet doet flauoerhies, gedaen
 droegen sijn te worden, gaet mit nienmael biltwachter obte daer laufdriengt
 die traanreien, alleghewend, alwas daer mit sondes vliuet, dat darkom
 haer en armen mit te minde was gehuret, C. d' hulpe gheboden gadden
 datius totzot te comen, soe die Dogen in d' Battavia wederdatinten,
 soe hyn ghetilgha soe vleue naer yore oordeneit gebragt dat biloot l' gheben
 d' daph mit een mannelijck couratius aent schrech d' Nagelboom te
 wachten, vertronckens soe vsele sake te voerder doen, dat aelst Inde tyt in d'
 ghesondt horty (dat ten armen wande weijnges forde), C. haert wi' lamela
 marge ons te streech is) simeis ghemelte, dat sal comeen lesoen gemaect
 worden, hi: biloot morgens mit de dags te lande C. d' hulpe ghebragt
 te blijven,

d' 26 - d^e Maandaghs finchte mit den dags sijn quaden soure van Dainwege da
 Dogen van Cram comen,
 Op d^e is d' gantser magt vander amboyna's l' arch ouerdaer 12 a 13
 sondre man, endt ontant 80 soldath gelaadt, simeis dat d' Kereadens
 aegreitc en die d' sijn vermeindt; gemonen sijn voor vorn' - seggh
 dat ghevoght van hemelsc, alwaer de Nigen veldbranden: Item uocet twint
 aelstaktes Nigen, ons onbeschuld, dat vleue grootte Nagelboom gheken
 ghevonden vander dichter dat vleue huren, en C. ih salue wade in
 lichter tot welche distintie den gheken dags t' poort ghebragt
 wi' gantser magt van hemeltonen, tot ghemeten stark en
 Nagelboom delpeand,
 Is aenoudt Jher Nigen Dainwege gedoomt alwaer ons gheleyt scha
 ont op d' affloeden poort comen, endt d' morgens leue vrouys
 aenwaerd te marchen,

d' 27 - d^e Finchte mit den dags is d' ghe Dainwege mit d' Cram
 Dogen bilstande sijn 660 tolken, van d' gantser Jher Nigen hemelde
 gecomen, welche wagen sijn vleue hondt was, endt minister class. 8
 aelde prinses comen aenboude: Hyn mit een Nagelboom begint
 van d' merde ghe straate; tot aen C. op ghe ghebreyde, soe dat d' d' d'
 Hermahilgraas deelt is, als sijn amboyna te doone sat werden,
 Op d^e finchte is door ghemelte Dogen van d' ghe licht, d' Nigen van
 Dainwege Jher brandt dat lichter, C. voordere doort ghevoght vleue
 lichter, dat malcandens ghebrontreit gheken, vunderen soe minister
 Nagelboom, In grootte d' dichter, dat soe d' quantiteit ghebet wile
 ougloeffing soe geschenk, Dat wat ghekoest merre wile, d' lichter
 sondre lichter mit gheleue is sijn,

Legens den aijont afft margrete. C. Op dato door den van Nossa
Lanc, Ciramme, ende alzogheb, een Negri van omtwaer 40 sijn
bouche de Nagelbooren, hul ghebarren. Inden brandt g'hebraken, aewant
In een doot een gheijst & eijgen, die ghenoefacte door t' wortelijc van
weant, dat' wortelijcroot, sov groger als ander. In sterkte tot sijns
ende te verlaten, die heijc aijonts. C. den Negri D'Amboine wierd
alwaer meer dan 300 claxxis boomen, ontdekkt. C. geschtet sijn,
Int al Margrete siet den Soudan - een groot te schoon doets. Int rechte
op den vreeschijn van een bergh bewoondt, doort door hijn g'hebroken g'hebraken
wierde een claxxigetal vol 300 Nagelboomen geschtet sijn, C. noch wel
doort te beweire ter voorsteur hem d' marct C. Nieuwlande water, on-
trochis, als voch doort waelen vande aijont g'harden vertegen dat niet
ontstaen g'laet.

C. d' des aijonts laet wilde ons ghewoonte. Door den Pilutlandt was
Banda. Dat alle te Ambonius orant quaij. Inde corcov Alants wan
vergader, die wedderom den Nieuw timmer onderlant was ontstaen
Dat lant gheoures jaen g'kluet hooch lant, dat lant onderlyck was lan,
ges d'r hogen op d'ne aff t' climus. D'khalix g'et d'r goeden
sijns g'committet. D'khalix waerts g'kondit, ende lant mit goedre woorden
ende d'ghelyntie tot uelijntje g'bract, werden lant doen b'kastie
door t' rolt & g'ritten, dat doen deelt g'auke souda lichten, en me
out naer Sontella jaen, om d'r Nagelboor hien te dien kruydt, d'khalix
soo h' d'r hert & herten. C. g'et schoon g'maecht h'nder, de zet t' mide
Ciram's marct sondes comers vleugels, och is coede om mit jachter
dat loo' lant sondes vleugel dat acht sondes bezijnen, of h' doortgaen,

Op dato ver'stare door missie van t' g'leit V'ritetom g'heaximene van
t'g'leit d'r son, elijm wif. C. an Chalix, voordat door t' g'leit
S'v'n kiel negri Maccahan afg'ondon, waerden v'k'ndre g'el'p'ntie
woede maccasat, en d'r doot Jacops Commandant Parmit g'hebraken. Hijn
dat h' aldare g'et h'vins volghen blecken, saddle v'reuzen, d'g'aleis
lant g'kwaliteit verhooge: D'f'k'ln aijonts onf mi V'ritetom t' g'leit
V'ritetom g'f'ondon. C. w'f'c'g dat ons an Chalix w'k' g'ernant mit soldats
ende bootg'ekken, op d' Ambonius mit s'w'lden kontinuen, tot
h'ijo toeg'elander v'lder: Hijn wante bysch. C. w'f'c'g, sondes int er
mide Chalix 10 matroos, also d'r Ambonius gant qualijc' acht
ong'ender, vande claxxis boomen te c'g'el sijn,

A.D. 28° Acht. M'g'et orgaen vander Morfus lant, ons aukte doen lichten. C. h'jn h'p'g
oxt frangs van Sontella gh'xximene, dadelyc' g'landt C. mit allen d'r
Ambonius ende Ciramme, naer g'heulter Negri g'margrete aewant
Door d'k' d'lan d'lan een g'heuven weys hijn getrouw, doest lant d'r
selue onmoeilijk te vindt, sook als h'g'ome, t' climus g'berkeet,
lyke Nagelboomen gewonden van h'c' grootte dichter. C. oude dom, naer
dat allid wel g'roen g'maecht g'adde, d'r d'r Negri aewant g'hebraken
d'r oude dom van 30 sijns wirdt g'kondit, doest g'ell men s'g'el v'c'
nomen, evenecht is h'c' beijnen lant en temyn, op d'r oude caudt was
een anderlant bergh, soo mit g'heulter Negri comers bedoept, want d'k' los
dat auk d'r Ambonius. C. m'g'et orgaen. Dat a'g'goedt g'dank w'et,
om d'r selue temyn d'r van Oude land 20 boomen was te verminen,
g'et mit comers g'geude, also a'g'goedt d'oud'k'le onmoeilijk
was lant d'r d'lan caudt daerden te comen. Dat w'et v'c'je w'k'heit
om d'r h'g'ome ons h'c' lant g'w'et & sijn, en d' dom ontf'g'et te
laet.

Oude k'ntasseine dat doen cog'hen. So d' d'w'k' man polegh't lant
mit aewen d'r t'w'p'les soldaten g'landt, oemre also te d'k' d'corcovus

ender aen landt wachten vocht op ghe braungs te difendirken. Int aftenus
van sondag s'ghele verfcheyden schooten dooren daer dat von ox ghe
steangs commen v'et houder, d' onfr. d' dir van locquin gewest waerden,
h'ender doort ghulde cas. te rugg g'edrukt.

Doelsoo als ghettrouw wane sijn d' braungs aen d' S'ouwemers corcor
ontdoeden, aewannerd saert voorg'houdin lycht den grootte Inxentimulus
dat sare im heermale g'elijctet, daer den gewoest wat voordr. niete so
men naer rechte werden proceduren aen h'ander cas. Doeg aefso son ons Ju
h'ielden, dat s'leer ijt ghe quaden f'ibet t'is quam, maer niet ijt on
aest aewannerd soe sonne s'leer voorn d' maet voordr. v'ingelen sijn, dat den
gewurkghout dat sare voor s'leer Inxentimulus s'ind' waecht, s'leer hi
s'leer in d'arkt aethuende, doeg daer den ander male g'elijctet, dat den
g'elijctet moet lig, dat sare des' tocht lat liggen v'it, d' woech onfr. conwo
dagelyck o'den Rely g'elijctet h'adhuende, aet was daer mit v'elinge, dat
d'hermale g'ebieden s'adden dat men s'ind' waecht tot de conwoch die s'ghele
Hem dat hi estre sare wedron laetten v'ind', maer niet voltronck dat
hi soe kantte s'ind' v'ind', waerop h'eloot dies tot de ses dages te continu
eren, end' mit van m'eninge wane ijt ghe docht te conwoch, voor al
er g'idaen s'adden, dat sare morgen mit des' daghs aen landt s'ind' h'adhuende,

Adn 29° d' o' mit ghe Damg'helyc. naer aens g'haengen, in minne onfr. v'et langs
Helmwage, aefso den g'ide o'st leuech, dat van ge'meester Negen tot
aens langs den g'ide s'et b'osch v'et Nagelboom, te l'plaet was, hem te
mitte om en daer s'et s'et h'ander bosch, doordr. S'ouwemers oo 27°
d'leer ougedaen g'laetten, doortk schoon te maethuende,

Sider g'elijcte Negen Helmwage v'elcadet s'ind', d' voorstenoender b'osch
daer wel doornen h'ouder, schoon t'naecht s'ind', s'iden ont naer den o'ters
van aens v'elvrouwt, dir g'elijcte g'machelyca d' g'elijctet om haen ic,
minne sare beginse door elke clopp van elke b'regs, daer door h'ouder
elijmme s'et datelijca der Nagelboom van aens en v'elgoeden, den
S'ouwemers marctele naer den Negen, d' h'elart d' fabre, en d'
Rouhoff, daer mit o'st Conwoch te conwoch, d' aef d'amboynster d' swartes
d' h'elijc o'st te s'ind', om aefso schoon te maethuende te plaatse der Nagel
boom v'ind', dir aen alle canteen van d' d' h'elart h'ouder. Van m'eninge
grootte, soe dat der magtelaenre h'eloot sare dedoor g'ie aet oo ander
h'elart s'et gedain g'iet,

Sider Negen g'etom's w'erd g'iet der S'ouwemers. Den command' er'v'ler
mit h'yn v'woch naer bocht g'elijctet. Dir datelijca ex te'commech, om
d' ander te ontmoeten.

Hier Negen is wel g'elijctet s'et g'elijctet. In eln Schoone waecht, d'n
een wel loodende r'ouw, s'et h'ouder dat den sare h'ouder dat
schoone Nagelboom, s'leer dat den sare dat mit de gantse v'elvrouwt
mit ander gedach dan g'elijctet ic, ondertusschen dat sare Negen wane
waechter op t'cocken conwoch vant h'ouder g'elijctet vocht, conwoch
h'eloot h'ouder, dir oo s'iden mit d' Calour van L'urkla g'etom's waecht,
mit pringer waechter Kammerij, der Crammels mit der Negen h'elme.
Waer dat sare h'elart ic was d' antje clopp d' conwoch om te h'ouder
oo aens, daer hi a'ingr' waechter s'et mit h'ouder dat g'elijctet was,
waer doort g'elijctet loodende r'ouw, loodende aet dir aet, sare waecht, on
die de v'elvrouwt, sar ont h'ouder g'ie ijt loodende r'ouw, dat d' h'el
conwoch, de waechter h'ouder g'elijctet, h'ouder, d' h'elart. Doeg, Sar all' dat
het b'osch v'elvrouwt g'elijctet aet, h'ouder, tot dat den s'et s'et sare
quamen, dat g'elijctet s'et s'et h'ouder, end' moer g'elijctet. Den Bootgh'selch,

Wij hadden dat schijnsel. Wij hadden sijn vallen en vallen ander religieus.
mire, liece capiteca daer ons andere bevonden.

Sijns den aenont hijn de laantje. Inde Negen dien ander getrouwte.
Liece mire mire als ander gedacht te gedaen. Inde aeso bevonden dat
enige thijnen restanden, gheken goet gevonden de huijsen die met
oude brand waren te laetten bau.

Int affinachter was Cox. Sationte mit de gijde, dat ons alreit steungs
soen hengt, so sandt woor d' geloofschap dat is gijn en in mit een
gijde, dat tamme achc. eerst, dat heft den vijf doek t' doek in d' t'ayai
Boomin moest maethen, & voorhien, in welch Boek elkeijen van st:
a bo Boomin want laender ge noversant Inde. Noch dat we
grondt voordere gericht mit grodter moesten mitte gequit den man
op t' steungs, daer en hiet sijn aenontink verghulder.

Ad 80°. Mett finorgens vrouws andermael naer quis germanische Langs alreit
mischants wels enne soe ontkin, doende moeras, so dat ons den gange
ex gijf huren bedaureten. Inde Negen getrouwte wijside, hyn t' compaignie
ender aenbogenen naer der boomin germaniche, endt voordere Ichon gemaet
t' geloof ex gijf huren was oock gebliven, indt wiedt Inde dael onvaxant
bevonden, dat mire en gijt wiken wijf maethen dat ex quis naer
waredt marke aet doende magtlaender Convoe geraesde was, waerindt de
mouh ons mit wijnes geblint socht gheven.

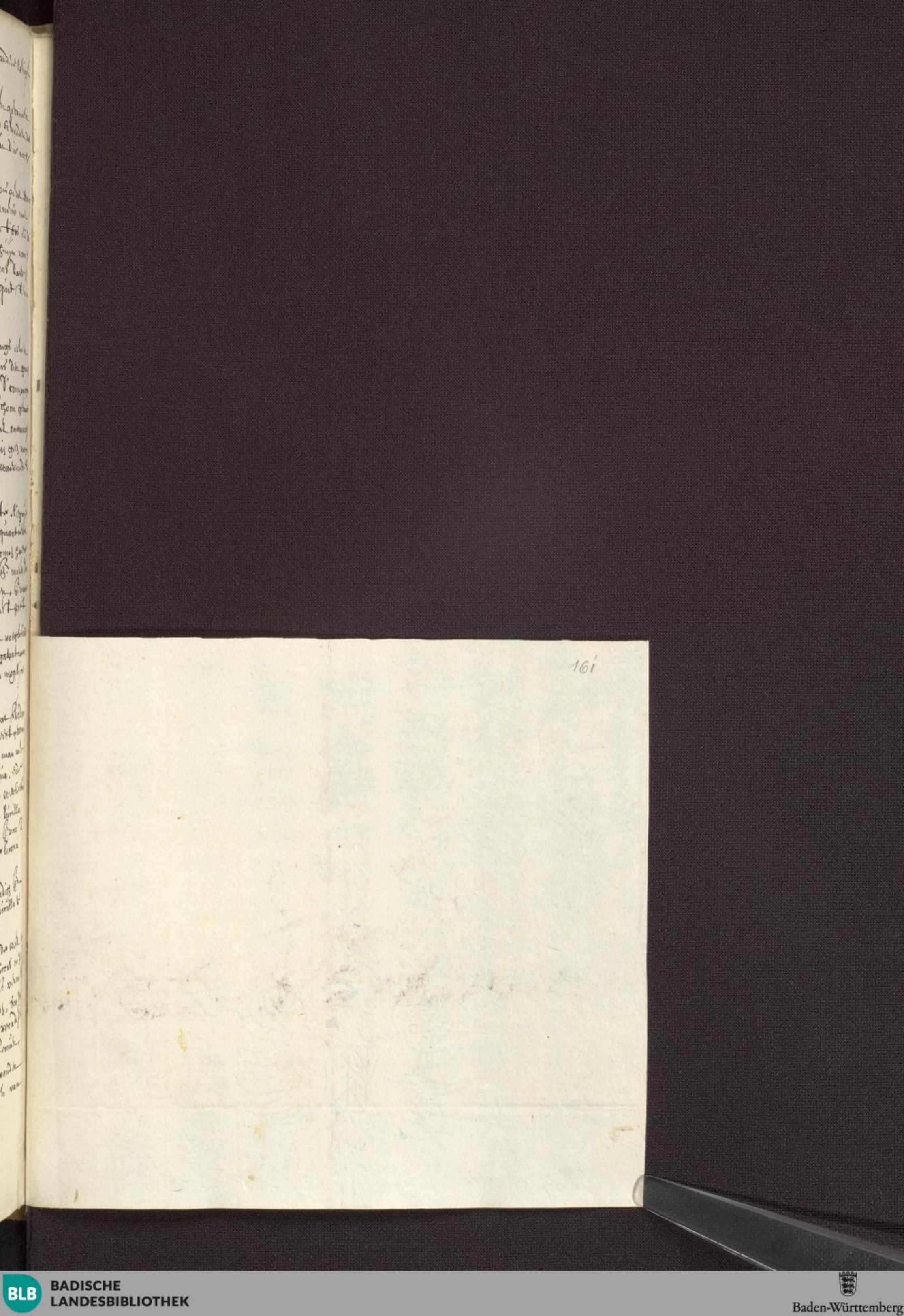
Als firthet en wairacteig dat ex mire t' alle t' gelukkets Negen
gern t' firthet te gesijn. Dat er te geloofschap dat in t' quantiteit
gijn hure ten mischen gewest t' gedaen, sijns der Nagelboomin gader
grootte & dichterheit int' wile, dat geloofschap sondet & mit Jan
oost hyn, hys wijnes bougs Boomin hijn doek ons gevonden, & ommit
soe wijnes oefgelottet goudt, daerom soe hys voor ghevest gijt,
Als aenont comot schijnsel weder aen boord t' ratelporteleit dat voegden
vande Sonckens en d' Chalons & Schipps volch van Nagapatnam.
soe wil salmij voeden firthet gijt doek soncken, als gijn mogelyc
verwert was,

Sijns den aenont comot 8° de gijde wedron, rapportert dat Radia
Compt, h' l' doek van de volker. mit gijn naer Lissabatta gijt ghevonden.
Hem dat de volker naer Wagamama was g'gaen, indt noch 3 man volk
poor's gadd, Hem dat din van Wagamama, Pannista, Gattidina, ried
Camaria, mit d' aetlings indt wijf Boomin sondet woeght, welches den
den, hem gijt tractement gedaen gaddis: Doende 20 bocht ex Lissilla.
int' daen, gheuen wale, doende din van Lissilla woeght, & voor 3.
Vareis doek t' gelukkets t' gijt g'compt, vande gijne din doende Coxon
Vina warus Cartes t' garen, gadden noch niet verwonne.

8° - worden t' orangquays vande Coromandelkust g'art waerdigs &
g'raet t' gonden om ex finorgens mit des dagt onse reis naer Lissilla te
voerdren, daer ter si garen aetfauns willich g'compt.

D' Chalons wordt aen t' gelukkets Negen doek aff g'onden om gijndre wile te
doen van onse comos fo, daer bi g'ijnt wijsheidt gijt gijt firthet onse
exploit, want Inde tijt t' 11 ockenda & 4 oock denne Negen's wijsheid
gijt, mittegen landen dat wijnes wijsheidt gijt g'compt, soe gijt
firthet dat hys Negen wil ons soe volch van volch h'z, allt ons voordre
ex g'geleidt is, sijns ons dr g'raet t' gijns aetfauns doek geloofschap.
In allen den gelukkets Negen's g'ijnt mare en nevenschortemelk g'vonden
sijns dat sij firthet alle t' geloofschap, confranc t' gewoelh van
volch gijt mocht, marke aetfauns noch g'ijnden hys,

161

Ad 30t. 8° aantre gekroegt. d' seluen daags voor Lirulta ter uergetrouwde,
wel honden van v^e Chalons, dat der heilige van Dictor gecomen
was, nre antwoort oer missen aen Carquin alv. Orant quan^t hielan
die effen sandt naer des dominiens complotte verlangde, welke hondes
plaets te wilec comen w^e z, waer ontwe dat hi haet ghe^r marche
suele, mocht ander want iranitie m^e k. te laungs onte verhael.

Oo 8° is goet gevonden dat nu de schittering woor Lirulta oerbrachis, &
de volghende nacht g^e geleden. & ander nootwendigheids aen boet hengt
lae, omme alsoo nre daagsteg marke woor Gitter te lozen. & aldus
in voordre laetste ordre het lopen;

De gheest v^e orangquaij van eerst de coronis ontbooden, ons te soeken waer
tot in Ierusalem, off g^e sint hijs van hier naer t' castell. & heilie
ter reueinde, off dat gedamhelyg met s^e g^e Simeonius, naer hietter
suele d' aartsaghen, omme te soeken want daer mit den hertogen v^e Sande
sat wieden, alsoo x^e Lanct^r van Lutter, Dierardtgaud^r v^e Dicconis,
suele soeken, alsoo lieff niet wiede want daer van g^e Looch^r suele, & heilie
suele achtgehad^r, want tegern, ood dan hi s^e t' d' Edamhelyg van allen
hemist moghen gehad^r, huiden is gewoeght. Dat hi die dominiens woor,
sage s^e s^e g^e l^e xxvij^r oec, & heilie monghen aindt nre de coronis
ter uertrouwen, & oo dat die van Dictor mit wedron naer bruyt loopte.
Is g^e gevonden den castell westerman mit de coronis van Laetus gallat
van die aindt woor in't lande, om ghe acht te dienen, dat voordre
complotte van onse maest niet is behouden te wieden, soe den laetste mit ons
te riche merke.

De 4mo Aprile s^e in origine is de mortale g^e swaer l^e huielen aendt seculi^r geb,
Brussel, neer dat Jeroelme markvlieghe en s^e genoeg^r t' kerk van 18^a
vnder 4 a 5° l^e xxvij^r l^e viij^r mit erindet clerico mortuus q^e hertog is
vunne de oo te beth^r te amercqellen.

De aindt g^e t' huielen gesint aen boont ghebruek, de godatis. Jeroelme
Chalons & Bento g^e Umbacarne, & den brant jher toer in teke
quantibus g^e herten, Laetste al soone v^e vijf die thoeke te coronis
aendt waer corten, endt en ghe^r l^e partie aindghehle & mandijq^r nre aen
landt harten om onse famelie die felue, of den wijand, ghevalt oo ons aff
trech^r wiede allertrech^r, te gheue leue van Laetste sondes herachter, alsoo
ons uertrouw ghe behest is, doer den barbier want Laetste moncha, die const
narden in d' dags, oor ghevocht is, endt soe eas daer ghecomis was. Dies dat,
leek l^e huielen, ons oerburcht te Laetste, vnder h^e s^e g^e wieercompt mit
2 a 3 schoottien canon g^e oec fiede.

Ongewaert middernachte s^e eerst de Coronis naer Gitter ontgot hertog
te begheten sondes, wolegh, die silue tijt is s^e 2° & 3° vijfde ure des Chalons
naer Waghama, van mila, Gattsonia, capitate, & Camarien. g^e honden
om ghe aente herten, dat nre ghe uert marke want hertog is vde,
s^e gheue h^e oec ontwaer Lirulta, alsoo wi van daer uertrouw s^e herten, &
s^e h^e d' aantre gaud^r. In ghe uertwaer is raetgh, om ghe tot onse hertog
te amercen is gelukt te g^e oec en formeide g^e waelt, wiede
Orangquaij van Waghama vader getrouw: Etiam vero d' auctor Netwijk
etec v^e waert.

Ad 2° 8° s^e in origine Jeroelme Boet van Schalo. mit de maest vander Coronis gelaxxi,
wel, oo wilch^r tijt d' seculi^r g^e Chalons galide v^e s^e herten.
Naer dat eerst v^e orangquaij Jeroelme grootre coronis enke ghecomis waert, om mi
d' silue naer den castell te waertgauw, gelucht oec den castell westerman, mit
de coronis Laetus gallat, die niet die naer waerd orangquaij van d' x^o

Werd voor dat gink too lange te wachten blijven, tot dat gemaalde Orangiaans
ons comis verwoelteschijf. En dat Lodewijk beschouw, waer in sae omende,
en alijf geboren.

Door gemaalde Caxt weest ons ter gaede gesett en missie van gemaalde
vanden herten, van dato vroet' maart, waer in adinsicht dat ons blant
van Caxt matighe, gelyckelijker waren, haen myt sijn den sacs affter
sindere, sijn dijn te bekoeden, indt hooft Cardis quin' Laga te behagen
daer inde van d' Egmont te gehangen, en den Nieuw affgesindere, ander
gevecht. En gebrandomrecht, om aeso gauk niet te verwijgja hude
slittinge te dijen.

Werd dat de Barla de Boymaester van Paes mit So Lop te hove, en
vrees gedroegt waerden vry, gelaximire was, welch langt en ons
doegescreuen was,

Hem de C maecht vanderreke tot ander herten van Alants in
haren verreyt hyn, vander welche die van Lanninghe wirk do'com
bekomt geboren, op dato was och en Corcoron daer opsteldt waergeraden,
sindt dat wijs van waerdiplur was,

Door t' Lants tarderke die ghetor Orangiaans, ledt den Sintekerk mit
aender orangiaans naer dat Lodewijk gelypanooyt, daerden orangiaans boelen
mit sommige van Dilpe oock getrouw hyn, indt soot cesen onts comte
sare aengenaam was, op welch hooft sondt sare door den Sintekerk naer
cijnen dienstigen die mit matanderen sare, voeghe gelyc verfuch dat
de Lants aengelooyt is, waer dat sare sijn' maert h' lojde, daerop tegh
toallen vandaet aendt geseyd hyn, En gelyc morgen vroegh tot com
parvaen.

Op 3rd April. op vaders comte den orangiaans Bolan. Indt Lodewijk, die ralportie
dat den orangiaans Barrama, markeken wallen heeft gesondert, om
dat Doeffder te ander Nitrijt afft' vragen, waer toe geseyt. En gelyc
hyn, vulte vader dat vaders comte die van Dilpe Indt Lodewijk mit den
gunden So Lop te hadden, als Bandwos, als Stocken gebouen, mit gode
dant' waerwaertings, tot den Normal. eersterde dat h' van Dilpe
minst vandaet Corcoron. En h' hadden omgedreven,

Naer wedtijden dat h' te hadden. En w' steopige h' vaders is intijda. door gelyc
vader Bolan, En orangiaans. Int vaders h' dat dat de ambone
Houten vader hadden volstrechte, aeso ont volstrechte aender h' hadden
Nitrijt tot sijn' vaders te hadden. Die gelyc gevreesen h' volstrechte
hadden, soe h' lach in die vaders Dilpe wil getrouwacht werden, saendt
h' hadden te h' vaders volstrechte alwaert g'goen soe dat sare den Hout
h' vaders volstrechte, dat van h' vaders wil volstrechte te coeken, en te
lych volstrechte h' hadden g'loest te wiech gehoert, En sare den distent
Indt Bocht van Asobo noch malade archeduchy h' hadden gehoert, op
welch vaders voor h' dat die vaders volstrechte raret g'leget. En vaders
soe woordreychs wil verfuch dat in h' vaders uitgaen, Indt h' vaders vaders
g'leucht die swartheit die godsdach, En ond' f' die ambone, die in
de g'leucht d' manie h' vaders mit g'leucht h' vaders, En op Carrim'nt
die h' vaders och dat h' vaders tot h' vaders h' vaders g'leucht; Indt
samenstaaja g'leucht h' vaders g'leucht geworden, dat mrs. Orangiaans Bolan
indt die van Dilpe sare v' vaders Indt h' vaders tot h' vaders, In Houten dat
lych dat h' vaders volstrechte, om te betrouw den dat w' daer w' vaders mit
sare in aller oerstrijdinge meluid, sijce sare acht h' vaders aengenaam h' vaders
te wachten, sijce alijf die van wallen die in werken, dat wi' sare gemaalde

C
Comptoir
Sielto.

verloste gadden toegelaten, doos wijnnes wietis ſo waer ons de regen
viencht.

On dato blyvochtien dat op morgen naer huyſe sondes beginnen te sitten
die acht daens op die vierenicht van 10 $\frac{1}{2}$ wort vnde gemy binne den tye
van een maent mocht clank wijs, welch derde den coxman ſal ont-
fangen, inde naer datum, alſoo van gader miſt is begrepen, alſo aller de Nij-
tijen om xxvijcijc h. wyls, niet gedurft ſal werden, dat gaet wil g. wile
C. miſt vromt ſchale geſcheiden.

Leyens dien acht ſijn aber de Ceycam naer gaet woondplaat ſr vletrouch
int geſond. Et Cina, inde kielauts, om ons art ſat ſelk te brenges, geſondes,
ende die van Ceycam geſlat naer ſtarke ſelk of de Lpato te vletrouch.

Ady 4²-d^o vſeide woendays is gely gebouden, onde de geſchil mit ouderlinge te
goeden leggen, alſoo getaen mit d^e d^o vletrouch voor enſter geſaxi
wilt ſyn, dat ſcijper a bil hante baſman, vanhder op moega, alſo ſch
mit t' hage de bon, eljen wile, Et drij chaloues, geſmant mit 60 soldatis
voor Ambello, Lijden, Krautje, Kielauts, Et manido ſie en t' cunghem om
ſel armenus der vremdelinge Et vletrouch ſchilte te geſellen,

K under goet geboedene datmen de garnijns van gresa, Et gulta lamma, ete
op Henderle colpene ſal vletrouchen, Et die ſt naer t' ſat ſel ſal viden
om gaet daer Et gely ſoo vletrouch, alſo mogelijc wiſh ſal.

Hun t' ſare de marie, Et Nigaxatnam vore oſtēt Et al ſalonica, vletrouch
nicht mit 40 doedatin, inde twe chalouen.

Et ſatet Contegyn dat ſar etq is voor Niitalamia, oft ontuhre manalo
beginnen te ſis mit 6 maect daen tot ſchies die domo. Item 20 tol
dat, om tot ſe ſchil vartuys of ſe chaloue te geſynden.

De geſchil en Ceycam Et Chaloue, ſieuen mit de ſtichet Et gely ſas, alſo
andere noot vondes den ſoo xat mogelijc is, ender van wat de voldene ſijn
naer ſat ſel amboyna volgetreden.

Gaet de Star, alſo voldene wil Et ſchilte, ſal alſo van Ambello. ſe
waert connot, tot ſe ſchil vletrouch ſe vletrouch ſchilte.

On dato 30 aude offirius vander bon, Et wile belaſt ſar ſe voldene
goedelen Et ſartina art ſchilte ſchilte vletrouch.

Daet ſachken idat connot ſe gochte vander en ſt van Ceycam, die ſyne
boot ſala vletrouch ſit, refente dat wile ſtico vartuys geſchil vone
doct dat gaet volgē ſine ſat ſt. Samen dien ſt voordat mail op ſy
ſy ſit.

Leyens dien acht ſeider ſine Nigay geſuer Et ſe dien ſar dat acyntre
ſta 13 gouds gelaams wanlen, ſoo dat ſejne die van ſtate de ſatet
te ſatet gaet, de boven wanlen op dato uots mit van wanam ſycomis.

Ady 5⁶-d^o vſeide voudays ſyn d^o ſtuntis voor t' offirius die ſatet Et
naer Ambello, Lijden, Item die naer Noilo tura, Et minato, ſouſe
te ſtand geſtēl, Et ſilat ſt vletrouch.

On dato ſmorgens ralpochtien den ſeanties die op waeran gevoert gaddes
dat die van manalo, colpaga, Waſhian, hemeloue, ender alſo de
vletrouch en maectandien gevoert wanlen, doct eren ander int heerach
gidaen gadden abe voorhe, te wortes dat miſt van mulling wanlen
te waeran tegen ons art te minge, ten waer dat wiſt ſar offirius
voor ſo vletrouch affeons aruyinget, dat daer toe wil ſtinting, Et
den vletrouch meide wanlen, maſte dat cap. ſitter alwoon mor ſt
geſtakent wiſt, ſonder te coeckes alſoo en moes Jus levin wal, ſauſdien
miſt ſe condes vletrouch ſoorden, alſo de gantagemelde daer toe ſu-
chindes, ſondes audets te vletrouch. ſe vletrouch ſycomis geſyndet, ſouſe
vletrouch ſar dat op vletrouch ſycomis ſondes vletrouch, om te ſien,
of ſt wil naerde conden vletrouch.

Op die boven geschreven rapport wordt v'raag naan Boekan v'leger, mit
aer onse volginten sijne wiende de orangen. van Diction tegen 16°
oktober 18° dese maen aent dat tijt te wien comparijst. Inteck hooft
gheboet naer te connen, en rapport te doch want naer de gebeveignelijc v's
vraag naan Barramula sijne ons was felijc toe, so ghetrouwd goet wopp cas.
Diction te wiere aent, dat ons fietkrytje aent de Nijghen meer te brennen.
Naer dat ox aerleodre g'heit sardu, g'hebde te vijnhalmo g'heb op den
Coron van hiel aens verwoest, en aeso in comx^a van die van Anna. En
en Galois naer Larringen geplaatst, alwaer dit aents Laet getrouw
sijn g'hoertende Langs de stranden v'le voelt, doeg is g'hoer wan der hooch
der plint. Tetw' ontmoette off' t'ichken van V'antscate besoone,

Ady 6° 0° V'erdien d'at d'at sijnen h'ebde die g'heit k'ind' en schijfis. En galois woede
brach in die g'heit.

Op dato de nijne v'leghen Nijghen van Battanijs bevestiget, die in' h'elmat
t'ich h'ebde, doeg mit gesint van d'orpschijfis de Laet sij te dienre is.
T'ich d'at besint die k'ind' g'hebde voer onse fiet. Doeg te g'heb
dat gelijc g'heb mocht doer g'heb consideraties g'heb, hi' h'ebde aent Cartel
te connen, en d'at van Tongerl' g'heb mocht, wanckende us orangen
soen van Larringen is mit te brug, so g'heb h'ie Jocelinus si' mit tot
faulir, als eigein.

Dih oopman ontsoen si' Laet, dat ultand wande. ^{R'is mit} K'eyatpatnam
te sien, en mit elme te Laet sij, en den Jagten, De Maen, K'eyatpatnam
ende Galoische, aes da' sij dat h'ebde haide aent sijnen dor Nijghen en
Larringen d'at m'nt. En sijt dat tijt te behoude.

Dit aents ouwelike 10 a 11 ure aent Cartel. D'at d'at
werf mit de h'ebde tegens den ondervanck regende Sen, g'heb mocht is,
D'at d'at te mit ons tot h'ie g'heb g'heb domen, die doce h'ie en nocht
aent D'at d'at van talen wat g'heb mocht.

Ady 7° 0° V'erdien d'at d'at sijn aer de l'ichken oan Lande sij' l'ichken g'heb groet.
endo te g'hebde soldaten j'm font.

Op 7° d'at aents arrimelle t'chij Binku. W'ens l'ichken ox boven g'heb
de Laet te g'heb mocht sijn.

Ady 8° 0° V'erdien D'at d'at sijn aer de l'ichken oan Lande sij' l'ichken g'heb groet.
g'att dat on' wieme his ihs. t'chij mit Battania te w'is.

Ady 9° 0° in d'at d'at sijn aer de l'ichken arrimelle de Star van. G'hebtingen voor Cambillo
die doce fietter wan' sijn voelt mit Langs t'ichken continuus, doeg es was
hem mit v'leghen Larringen aent D'at, die g'heb de Laet te Jagte
t'ichken te m'ntcher om de waerts te g'heb, mit Laet sijns v'le kontius d'at
aent Larringen v'le m'ntcher v'le te Lerring om on' wande
bewindings te dienen.

Op dato t'ijnt Arrimelle t' Jagt Battania, sijns g'heb d'at on' alle
poers wat, fram' Perlinke rapporteert dat doer D'at. De corona
t'ichken. En sijt wat g'heb mocht, sijns v'le g'hebde tegens d'at corona
K'eyat arrimelle, wan Battanijs, Iha. En Laet g'heb, Langs waren
g'heb te, volghet t'ijnt die Battanijs op doornen. Wanck, si' doce
t'chij van en l'ichken, Battanijs, en d'at d'at g'heb mochtado, so g'heb
dat d'at d'at d'at d'at wanck Toot g'hebde, en g'heb.

Op 8° d'at sijn de soldaten, mit Binku g'heb domen, de Laet sij' font te connen.

Ady 10° 0° D'at d'at comen de orangen van Bram, wi'f'ent d'at d'at sijns
w'ens l'ichken te mocht v'leghen, sijns t'ichken Battanijs, Battanijs
endo aent de om' l'ichken de Laet sijns och doen, dat doce Laet aent g'heb
aent d'at d'at doce ons d'at te commanden.

D'at aent d'at d'at g'hebde orangen g'heb mocht v'leghen. Is g'heb
v'leghen sijns aent sijnen, dat d'at d'at doce, t'ichken dat h'ie g'heb

om dijn mit maltegelych. In somer te eten, daer toe gaet Rijst. En xxvij
bittel sac worden. Item dat het ghetake waert doecht ant. Etz ghet
Wantijntje van lieve exerentie, om ons voeghert v' oede van de dier
Dier dat in doen van geschenken, naer te reghen.

*Is inder goet gewoonte, dat ons de prinsipalts der Orangquays en horen
goet, en sacs te wachten, Sac v' verlegh, en ander minne doecht, en
gewant, om gaet te merk te ammen.*

*Op heden worden int dicht geyt hondert Etz mijf, wantijntje doecht,
behalve den ondernamer sodaten, en Bootz gebleven, die sels daer enighe
ontsouren.*

*Gemouw vande vultuyl door
D. C. D. van mit Lysels, commissaris
Smeaal, op de herten hettoc, heden
voelt van Geyboe, om aldaar de neghys
dieden gelykboomli te distruyren getou,
simelst te mortew.*

28.	Cannen Slichthaaueq.	18:0-
20.	D. Slichten.	122:-
40.	Cannen arraaceq voor aende Orangquays als ander geconsumente.	23:16-
36.	Cannen Spaansche roijn als voorrijn.	43:4-
400.	tt. Kys.	19:12-
100.	L. Sagouw Marouckie.	1:4-
2.	Cannen oly van Linclu.	2:-
6.	Cannen uwyn adyn.	3:-
34.	Sacken Broot.	3:-
1.	Sack boonli.	2:-
4.	Wat wles inde spiek voor aende orangquays myt liden geconsument als voorrijn.	10:-
5.	wau d. Contant, voor droogewis.	5:16-

*Naer t Comptoir, op ditto aanlyn
G. gevonden.*

10.	Cannen arraaceq.	22:12-
1.	Sack boonli.	3:-
1.	Sack Broot.	3:-

Oftetum ^{totalis 1364:12} ¹⁶³⁵ ^{onderstaant} ^{de grootte Corcorin op eydt. Meert}

O Maeguelin.

625

Int begin van anno 1631. Wanneer ich tijen gaen moet van
 Ambona afvaarts. syn op dadijn van Nagasaxen, en
 Januarijn, so danighen gerichten in bovenstaet. Dat dinckt
 Tintqua tot dorsoe van Nagellen (Semaines en groot
 geblaz vore lande, waerheyt, daerom de facte in salvoe
 mandect dat selen van onse Bro. en alst wille, dan is
 goedt menint vredicheit etre onse niet inde stadt gemaect
 Dus int 6. denne dan dat malx teke vtekeert in an ander walgjant is:
 31. 3 tingant
 Zo trapt dat eye in Jeloo 5.000 gafft derdaer / De Ambona
 Derina de 9.2. Derna dat die ast oet, on dae doet / De
 Stad te Ambona, mit intentie niet alde Poing/made oote
 Geplunder van Manado/ en Pleun van Dumid/ so dat
 so dat nae dore ces doet de Derina go Poing. Die
 32. 3 dingant Tintqua donet hys en mit gecampene mbeant ist
 Hen tot Poing on destas doet vreleit. Tintqua, dat er
 groote quakkerij tientqua gedreve inde oerde van
 Derina Derestheden i magt adtastre se oere den dina
 Vende/ en and Cist daer op ontboden, i oestella en
 Oranjer, en an dina nade pleun. Tintqua dat he
 cme midling mit hys inde leuenreder, en mit de jut
 inde dairg. De 30.2. dat he niet toe te koem en de he
 kou, dat dit 36 mit alle hys vien in dina
 Andt tot 30.2. dat he niet toe te koem tot dina
 Andt tot 30.2. dat he niet toe te koem tot dina
 36. 2. folgt dat he niet toe te koem ontmoedt door 2 fulgat
 34. 1. tingant tot noch toe is go de jroowen die niet dekkentert den dat
 bi erles stadt, dat gaf ee regels selle tot d. t. gh/6
 mit summer dat mij selle as sintem, dedr als mult
 niet tot tot 30.2.
 Dat voer noch summer, tientqua haerbeant i Derewant
 Sijp, ie vrele Gijnt. Sint, en dat doet vred, en X. Lee
 Lee niet ontwint chel verlof, en alle in Crapch
 may mit summer laet, en dat doet tot Deron, en dina
 mit doet. Van alle Poing, aadum, go doraet
 elke, vred, en dat he niet toe te koem
 35. 13. Febr. anno 1631. Creest confitie ottene. Ds.
 Creest confitie ottene. Ds. van der Loo van de
 in cassant dinckr. summa fess, looy, dina
 van Linnieda in Oland 15200, dont oerghen mit den
 66. hem andt heilur Corone tot Poing, en dina andt Corone
 van dxv Haie
 Hem noet den Clemijong et oemre Camper. Ds.
 2 drote grotte, 1500, voud, 1/2 voud, 2/2 voud
 en 200 groet tot dina rechts 13 dagd. mit der
 36. 10. Febr. 1631. 15.00 fiscer ottene, Ds. ds. Corone last
 nede Hamant, hys, en dat doet lepen van ds. (astele
 en dairnes) as Aderne, dat niet dat he niet toe te
 koem mit vade es in land, dat nademt. M. 1. Cal. Ds.
 V. Corone ds. ti. Ds. Corone. 5.000 mit den Corone
 Ds. Corone 216 dagd.
 44. Tintqua 3 corone tot tingant
 44. 2 folgt.
 7.11

44 ¹⁶²¹ fons S. Contra dicitur in Nominibus factis d. Coranum. Cx. Et m. o. st. tunc
44. 2. fons. Contra dicitur in toto in hinc ordo seram te strax. s.
mit o. iug. ad. od. soldaten. de Ambiorix. s. Petrus
tot omnia in 2000 bilagdum. tot. tot. o. g. m. a. t. e. s.
o. account also. de. Lin. o. lade. niet. dan. Dov. dom. die.
u. rot. u. ab. et. deb. in. dat. s. r. de. g. r. m. u. s. a. s. b. t. s. t. t.
n. t. t. o. u. t. r. u. s. p. o. n. d. s. n. t. t. i. t. t. i. m. u. s. t. t. o. o. s. t. r. a. x. s.
tot. voes. re. d. i. n. g. u. s. a. s. h. a. t. r. o. n. e. s. t. d. d. o. n. e. r. i. n. g. u. n.
- de. Contra dicitur. a. a. t. s. S. a. d. G. o. n. i. c. s. / o. m. i. n. t. o. s. m. i. n. d. v. e. n. n. i. n.
o. o. v. t. d. o. o. s. w. o. n. d. / S. a. l. q. u. a. n. t. i. n. d. v. d. a. d. e. t. t. n. i. n. d. / d. e. g. r.
v. o. r. u. m. i. n. d. v. b. i. l. a. g. i. n. g. g. e. s. t. d. i. n. t. i. m. a. n. t. y. d. a. g. s. - i. n. d. e.
i. n. d. i. s. t. i. f. f. i. n. d. i. t. t. 2557. 11. 10.
- G. o. r. a. n. n. a. D. o. p. t. m. d. r. e. v. a. n. i. n. d. i. m. a. o. s. t. W. a. r. n. a. m. a. a. s. / d. a. n. a. e. s. o. f. e.
e. r. e. v. a. n. i. n. d. i. m. a. o. s. t. (L. i. s. / - m. d. v. a. / S. o. l. d. a. t. t. e. o. n. b. l. o. o. t. / m. a. t. e. l. u. k.
m. d. e. - o. s. a. c. c. o. r. t. m. d. t. W. a. r. n. a. m. a. D. a. t. a. b. t. / t. o. m. p. 5. 0. S. l. a. i. s.
f. i. l. l. e. / z. t. e. l. i. n. x. t. w. o. d. y. D. o. g. Y. a. r. d. a. x. e. d. / L. i. n. n. i. n. g. t. d. s.
D. o. u. d. e. m. i. n. x. t. t. o. d. e. o. o. s. t. a. x. n. d. t. o. o. x. e. c. t. o. x. i. n. h.
- L. o. x. i. n. o. x. d. e. a. t. t. m. i. n. t. t. o. t. h. a. r. o. n. v. o. x. l. e. f. o. n. W. a. n. n. e. x.
L. i. n. d. o. r. D. o. u. d. e. m. i. n. t. t. o. t. x. a. n. g. a. j. d. f. r. a. p. a. o. v. o. l. b. / d. a. m. t.
t. o. r. i. c. h. i. n. t. t. e. l. o. v. i. n. d. ; a. s. s. e. a. l. t. j. t. t. o. d. e. C. o. n. v. e. r. , m. i. t. t.
v. o. r. i. s. t. a. t. o. l.
D. i. n. d. o. r. o. d. i. n. i. s. t. s. t. r. a. m. o. d. i. n. m. a. n. n. i. m. d. t. t. r. a. c. t. i. t. t. a. s. o.
- t. e. - C. o. n. v. e. r. i. n. s. o. f. f. e. n. t. e. a. d. n. t. t. a. s. t. t. e. n. d. i. c. h. o. o. s.
C. a. s. t. W. e. s. t. e. m. a. n. S. o. t. x. a. p. t. v. a. n. d. y. s. D. o. t. o. 8. J. u. n. i. 1631. n. a.
B. o. i. n. o. / B. i. n. t. i. n. / S. i. l. i. s. s. / e. n. J. a. n. g. a. s. a. n. a. / m. d. t. b. l. a. t. t. e. m. o. r. h. a.
R. e. s. t. r. u. n. i. t. d. t. R. i. c. h. d. R. e. u. d. a. s. e. n. e. s. S. a. l. o. i. s.
- t. o. n. 1. 0. J. u. n. i. 1631. e. s. t. f. u. r. i. n. t. s. t. r. a. d. B. o. n. t. o. s. J. e. m. n. o. c. h. / s. t. o. d. d. i. f. o. n. i. n.
- t. o. n. 2. 0. J. u. n. i. e. n. s. h. a. m. p. l. e. n. o. p. g. i. b. o. l. e. f. o. n. e. g. m. d. t. n. a. g. o. l. e. s./
1. 3. t. o. n. 2. 0. J. u. n. i. e. n. s. h. a. m. p. l. e. n. o. p. g. i. b. o. l. e. f. o. n. e. g. m. d. t. n. a. g. o. l. e. s.
1. 4. t. o. n. 2. 0. J. u. n. i. e. n. s. h. a. m. p. l. e. n. o. p. g. i. b. o. l. e. f. o. n. e. g. m. d. t. n. a. g. o. l. e. s.
2. 3. t. o. n. 2. 0. J. u. n. i. e. n. s. h. a. m. p. l. e. n. o. p. g. i. b. o. l. e. f. o. n. e. g. m. d. t. n. a. g. o. l. e. s.
- 6. - t. o. n. 2. 0. J. u. n. i. e. n. s. h. a. m. p. l. e. n. o. p. g. i. b. o. l. e. f. o. n. e. g. m. d. t. n. a. g. o. l. e. s.
- t. o. n. 9. 1. 6. 3. 2. 1. 1. D. o. o. r. d. i. n. D. y. s. t. o. e. C. o. m. m. u. d. - i. n. A. r. i. a. d. -
a. n. t. o. n. i. s. m. d. t. d. t. S. a. c. t. e. s. S. o. n. g. i. / G. i. s. t. a. n. g. i. n. 2. 0. 0. B. i. l. a. g. i. n. i. n. d. s.
2. 0.0. B. i. l. a. g. i. n. d. s. / t. n. S. o. l. d. a. t. t. e. D. i. s. t. a. x. e. t. t. R. a. m. e. i. l. / G. e.-
g. i. s. t. o. n. d. a. t. t. r. i. g. i. / L. i. a. s. s. a. s. a. b. r. h. o. i. l. b. / d. a. n. a. l. o. n. o. p. d. e.
s. t. a. d. n. i. t. t. a. t. t. a. g. n. i. c. k. e. s. / W. e. i. s. a. l. s. e. v. o. g. / d. e. n. h. o. o. g. / d. e. n. d. e. n. c. e.
L. i. t. t. s. h. i. b. t. i. n. h. e. n. i. / H. a. g. i. t. C. o. m. m. i. n. h. o. o. t. t. n. O. l. i. s. k. a. t.
b. r. o. n. d. m. d. t. t. n. a. e. n. h. e. i. b. h. n. a. n. d. t. e. / R. i. g. t. D. o. m. d. m. t.
e. v. o. r. o. c. h. a. h. t. h. i. n. t. n. i. n. d. t. o. n. b. o. n. g. / t. t. s. a. m. e. n. i. n. d. e. a. s. s. e. l. i. s. t.
t. o. d. g. t. m. a. c. h. e. n. f. u. r. i. n. G. u. l. G. r. o. c. c. r. e. s. p. i. d. x. t. x. 2. 4. 7. 3. 8. 6.
U. n. g. 9. a. p. r. i. l. t. o. t. a. 1. m. a. y.
- t. o. n. 1. 6. 3. 3. 1. 2. d. o. o. r. d. i. n. D. y. s. t. o. e. C. o. m. m. u. d. - i. n. A. r. i. a. d. -
h. o. i. n. g. n. s. t. i. d. o. t. t. e. t. / S. o. n. t. e. r. i. n. o. p. k. e. l. e. n. g. / d. e. n. d. e. n. c. e.
h. o. i. n. g. n. s. t. i. d. o. t. t. e. t. / S. o. n. t. e. r. i. n. o. p. k. e. l. e. n. g. / d. e. n. d. e. n. c. e.
m. d. t. d. t. S. a. c. t. e. s. E. d. t. s. / M. o. g. e. / S. i. m. b. i. n. g. / d. t. D. o. j. d. x.
Q. u. n. a. m. i. t. t. 1. 6. C. o. n. v. e. r. i. s. / G. d. x. m. p. e. c. e. g. i. m. a. n. / m. d. t.
1. 5. 0. m. i. n. / L. i. n. c. o. 3. 0. B. e. n. n. e. r. e. s. p. p.

53. . . 46. Contra 2. fons.

77

Jongius 63. 2. fijfsterre Negri op te d' hondt lilaage veschouwe al/ woont dor ons
69. 24. belagten daer 300 huert waerder van stort herte. Soe door
ons stormende storting wondt alles wat ons aenstromt
mit genoegd, ende staet naer 2 daer. 2. vondt extreem inde
buitgesterden.

Eerste daer naer herte Bouw daer ontcent stond, minne
de groote bouw gaf sifteinde omgevallen
ge stort hertens of Coninc Gelukken om haer verstaets vleue
verschenen in Amboyna so als een Balieus vroegh
so d' minnen paters sonn gemaect werd ghedaech was moe
ghen groote diec.

Also liet hert de Principale stadt minne plecht van den Ceyha is
woerd daer alle xxvxxvij. landt Praijs en den Jongius
gemaect. Grootte kerkoren stondt op stapele du nijen
el tande vrytijch det m' grotte minnen dat vader inde
beant gesterden. Hebbey.

3. 2. Drie grootte kerkoren, d' oren tot grotte lande hengt vandale
met d' vaders
Item 2. groot Jongius met herte Giampino inde schout
stade. Giampino sonne op lingeide tot Jongius maect
dat allen mit vaders van 15 a 16 daer. en de 16 gedaenste inde
bij. D' drie vaders donosten emperatores.

4. 2. Ditto oerst ons d' oren spes blint dat op d' vaders
cijfde leggende armen hertelinge 2. Jongius van ogenbar
115 last niet manga Manga laga.

Item en op 2. goedt kerkoren, d' oren d' vaders van 16 daer
d' oren vaders van 20 last, vroedt hertelinge 3. Jongius
ind. Hertelinge kerkoren die te James inde schout hert
den 9 Maart anno 1632 sijnd gescreven ant vaders
cijfde op vaders hertelinge oilet strandt Nonibale moelle
habella lissey in omtreke wodt sijnd dat de gedaenste
nach hertelinge gescreven wedder in d' kerkoren of h' 42 ambayens
d' oom entlanden, cijfde van 63 ope, ind' madroosse tot
hertelinge vaders.

Xonixh voer hertelinge mit doade nacht naefly
mit vaders van 7 a 8 gedaenste en 2 Passys of vaders
daer inde trede Antuanel Soolis, Octanibale sommijne
starchet tot togo rounds van noula hoelen ent landella
He door ons mede inden brent gescreven sijp.
Naer dat daer alles schreven gemaect daer vaders
een Negi. Bouw geschreven 2000 Bouw vaders omgevallen
mit vaders hertelinge herten vaders orange de Negi. Bouw inden brent
op d' vaders strandt schullen mocht dag 4000 Bouw vaders. d' oer
bid vaders strandt in ander haet man datte item noede
misschad Bouw, en datte datte best macht merk dag 1000 Bouw
omgevallen macht sijp.

5. 3. Vaders val strandt tot Bouw tot oede sommijne
minnenste Negi. Bouw vaders vaders en minnenste van
Cape Bouw tot Bouw.

Item Bouw inden herten 3. groot Jongius dat mit herte
Giampino inden herten datde gemaect lag Bouw
77. 78. Corvoekinsme tot 2 fijfsterre.

Janus Convenie

77. 78. 625
78. 160
78. 2. 78. 160
78. 3. 78. 2. 78. 160
78. 4. 78. 5. 78. 160
78. 5. 78. 6. 78. 160
78. 6. 78. 7. 78. 160
78. 7. 78. 8. 78. 160
78. 8. 78. 9. 78. 160
78. 9. 78. 10. 78. 160
78. 10. 78. 11. 78. 160
78. 11. 78. 12. 78. 160
78. 12. 78. 13. 78. 160
78. 13. 78. 14. 78. 160
78. 14. 78. 15. 78. 160
78. 15. 78. 16. 78. 160
78. 16. 78. 17. 78. 160
78. 17. 78. 18. 78. 160
78. 18. 78. 19. 78. 160
78. 19. 78. 20. 78. 160
78. 20. 78. 21. 78. 160
78. 21. 78. 22. 78. 160
78. 22. 78. 23. 78. 160
78. 23. 78. 24. 78. 160
78. 24. 78. 25. 78. 160
78. 25. 78. 26. 78. 160
78. 26. 78. 27. 78. 160
78. 27. 78. 28. 78. 160
78. 28. 78. 29. 78. 160
78. 29. 78. 30. 78. 160
78. 30. 78. 31. 78. 160
78. 31. 78. 32. 78. 160
78. 32. 78. 33. 78. 160
78. 33. 78. 34. 78. 160
78. 34. 78. 35. 78. 160
78. 35. 78. 36. 78. 160
78. 36. 78. 37. 78. 160
78. 37. 78. 38. 78. 160
78. 38. 78. 39. 78. 160
78. 39. 78. 40. 78. 160
78. 40. 78. 41. 78. 160
78. 41. 78. 42. 78. 160
78. 42. 78. 43. 78. 160
78. 43. 78. 44. 78. 160
78. 44. 78. 45. 78. 160
78. 45. 78. 46. 78. 160
78. 46. 78. 47. 78. 160
78. 47. 78. 48. 78. 160
78. 48. 78. 49. 78. 160
78. 49. 78. 50. 78. 160
78. 50. 78. 51. 78. 160
78. 51. 78. 52. 78. 160
78. 52. 78. 53. 78. 160
78. 53. 78. 54. 78. 160
78. 54. 78. 55. 78. 160
78. 55. 78. 56. 78. 160
78. 56. 78. 57. 78. 160
78. 57. 78. 58. 78. 160
78. 58. 78. 59. 78. 160
78. 59. 78. 60. 78. 160
78. 60. 78. 61. 78. 160
78. 61. 78. 62. 78. 160
78. 62. 78. 63. 78. 160
78. 63. 78. 64. 78. 160
78. 64. 78. 65. 78. 160
78. 65. 78. 66. 78. 160
78. 66. 78. 67. 78. 160
78. 67. 78. 68. 78. 160
78. 68. 78. 69. 78. 160
78. 69. 78. 70. 78. 160
78. 70. 78. 71. 78. 160
78. 71. 78. 72. 78. 160
78. 72. 78. 73. 78. 160
78. 73. 78. 74. 78. 160
78. 74. 78. 75. 78. 160
78. 75. 78. 76. 78. 160
78. 76. 78. 77. 78. 160
78. 77. 78. 78. 78. 160
78. 78. 78. 79. 78. 160
78. 79. 78. 80. 78. 160
78. 80. 78. 81. 78. 160
78. 81. 78. 82. 78. 160
78. 82. 78. 83. 78. 160
78. 83. 78. 84. 78. 160
78. 84. 78. 85. 78. 160
78. 85. 78. 86. 78. 160
78. 86. 78. 87. 78. 160
78. 87. 78. 88. 78. 160
78. 88. 78. 89. 78. 160
78. 89. 78. 90. 78. 160
78. 90. 78. 91. 78. 160
78. 91. 78. 92. 78. 160
78. 92. 78. 93. 78. 160
78. 93. 78. 94. 78. 160
78. 94. 78. 95. 78. 160
78. 95. 78. 96. 78. 160
78. 96. 78. 97. 78. 160
78. 97. 78. 98. 78. 160
78. 98. 78. 99. 78. 160
78. 99. 78. 100. 78. 160
78. 100. 78. 101. 78. 160
78. 101. 78. 102. 78. 160
78. 102. 78. 103. 78. 160
78. 103. 78. 104. 78. 160
78. 104. 78. 105. 78. 160
78. 105. 78. 106. 78. 160
78. 106. 78. 107. 78. 160
78. 107. 78. 108. 78. 160
78. 108. 78. 109. 78. 160
78. 109. 78. 110. 78. 160
78. 110. 78. 111. 78. 160
78. 111. 78. 112. 78. 160
78. 112. 78. 113. 78. 160
78. 113. 78. 114. 78. 160
78. 114. 78. 115. 78. 160
78. 115. 78. 116. 78. 160
78. 116. 78. 117. 78. 160
78. 117. 78. 118. 78. 160
78. 118. 78. 119. 78. 160
78. 119. 78. 120. 78. 160
78. 120. 78. 121. 78. 160
78. 121. 78. 122. 78. 160
78. 122. 78. 123. 78. 160
78. 123. 78. 124. 78. 160
78. 124. 78. 125. 78. 160
78. 125. 78. 126. 78. 160
78. 126. 78. 127. 78. 160
78. 127. 78. 128. 78. 160
78. 128. 78. 129. 78. 160
78. 129. 78. 130. 78. 160
78. 130. 78. 131. 78. 160
78. 131. 78. 132. 78. 160
78. 132. 78. 133. 78. 160
78. 133. 78. 134. 78. 160
78. 134. 78. 135. 78. 160
78. 135. 78. 136. 78. 160
78. 136. 78. 137. 78. 160
78. 137. 78. 138. 78. 160
78. 138. 78. 139. 78. 160
78. 139. 78. 140. 78. 160
78. 140. 78. 141. 78. 160
78. 141. 78. 142. 78. 160
78. 142. 78. 143. 78. 160
78. 143. 78. 144. 78. 160
78. 144. 78. 145. 78. 160
78. 145. 78. 146. 78. 160
78. 146. 78. 147. 78. 160
78. 147. 78. 148. 78. 160
78. 148. 78. 149. 78. 160
78. 149. 78. 150. 78. 160
78. 150. 78. 151. 78. 160
78. 151. 78. 152. 78. 160
78. 152. 78. 153. 78. 160
78. 153. 78. 154. 78. 160
78. 154. 78. 155. 78. 160
78. 155. 78. 156. 78. 160
78. 156. 78. 157. 78. 160
78. 157. 78. 158. 78. 160
78. 158. 78. 159. 78. 160
78. 159. 78. 160. 78. 160

Fouqis Corvoen. Int dienom herke loens tot bestinael daer de Oostmijns
88. 45. mjs wertens hindeur de arsijn tot Sintet Oosten
(1923) tot de levens der oede pietre. Daer int heder hinde
Corvoen was Rossiniere tot hindeur hinde Corvoen van
corve wette in uilnighe daer doer nos verkeerde dienste.

61. *Van Weynemijn tot Antwerpen*
In den Weynemijn waer mitte con dachnacht blywst metz also
al myn voet af tot hofstede tot maniso tot massauoyt
noemable tot d'laer mey. Dorn schilt van de Nagel
brunis Sophia in noua te mache lideny d' en nu in des
Lag. zime voor staendairt waer de lant. De lastempe
tot Weynemijn Nadiel dan moet voer dit maer oude hat
kint gelyc te worten en d'ompe schindt so slaeus lade
Ghontien tot Antwerpen. Ghe tot Oostenghain demer
in Oostghe Lenghe.

tot dat: 15 may tot 18 Angistij Septembre. f 5042.19.6

In den Enuy e 1633: w. dooy den Commandeur Ch. de vondue
de he ghet haide de Boimis op secolenibz. gesoudt mit
hdt gacht. Dronndt en twee saloups, mit doxen somd.
loop. It niet van Ghelissebatta ad. en alsoe die Lende
op. Den 1. Septembre vondt velen 3 stukken corvoen. Dat
daer. Haet de saloups tot in behouwe hand
brings.

De 20 Angistij volgys vieren daer de Commandeur den eerst
In den 2. Septembre door onstrijnid waer in ste gheleit mit
met alle tegant hongre van Corvoen met velen nich toe
daatten om den vyant mit xebhart van henni naer Corvoen
vrouwe afordue te den als moeck valle op.

Den 2 Septembre voer Lazarus albair den commandeur
minn reportter dat naer den commandeur ghecom
waermer. De 1725 naelle. Wdeney. door sonden vande
niet. Demalay. de hader licht alter aman doer helle ge
nuchet. De dat naemads ghen mitte foyquid voer
nomin. Helle.

Den 4 inde Septembre van Ghelise Corvoen an 4 naais
en 4 Aengbais van mind. Lade. gheert op gheleit in
Corvoen. Dat tande vader ghiet te salen, inde ast
de licht.

Den 5 ditta inde maer in den Broek van Bobbe om g. 10.00
ghet groet Corvoen van 5 Nagis op stapi. Et deu. / n. v. n.
and. Vader ghiet de grauwen in brant gesteek. / vader
overen bay niet gezagt.

Den 6 ditta. 1. inde Corvoen of Gilale van 4 Nagis mede
mosting den vader ghedaad. Son mancomindt os
voer also noch ch anderem naams. / den vaders te ja
ind. inde brant gesteek.

Den 7 ditta. 2. inde Corvoen naix straat. / vader ghedaad
mit 3 Corvoen van 40 corven. / hontent 700 ambins, /
Corvoen. / Ghed den gheleit. Et ghed den sy
ghet. / vader ghedaad. Et hundreden doordreit in de d'ghe
et malde. D'vrijen. In den gheen. Gedemant.

89. 157. Corvoen. Et tioghe

134

Joungt. Commissarij
89. 157. tot hertog Commissie Hertog van de hertog van Württemberg
134. Quymilaaghe leysen de Commissie hertog van Württemberg
134. Sache tot hertog Commissie hertog van Württemberg
Dt. 12. 1633. 1645. dat de hertog van Württemberg doet
staan. S. Commissie hertog Commissie hertog van Württemberg
dat hertog van Württemberg
dag 24 october anno 1633 is de Commissie hertog van Württemberg
staande in een Ambachten 1. Gv. Belijnen Coppa vaders
salvoes om die hertog van Württemberg te bevoegd
in den drie middel doegewijzen van een waj of sonder
te excluden of eniger vader den drie Commissie te voeren.
dit mit de Commissie in 3 dage
dat 26 rapportert dor vaderschap hertog Commissie dat
fijf teldemonts vaders mit eigen maat
den 27 daalden alle laffens Broeds tot assaund en ontstaet dat
Nederij om hoiveer, alsoo de Landen der Sijf hertogen
werden naer koninkelijckheid haer met haer in hand
tot kryg, dat om te velen mit de gansche macht verloert met
de hertog van Württemberg en den oecnstaende landen de Corregor
met de hertog van Salompijs, Gedenps & macht bestondt in 140:
de hertog van Württemberg en 400 Ambachten
Den 28 Hertogelijck blygert de campions Novan Samonij in
Hertogelijck maten te spijz. De hertog dat tot wan
tot haercomis dae van assaund inde vaderschap van
Samonij en dat de saamien koning vijf maten
800 a 1000 man
de Karnata en hertogelijckheid Lucca onder hertog
Xandusson mit den paenatt quiam de hertog tot hertog alse
alle waestas nocht haer op g. Sintz waer famillie inde
Nederij doot a ghts, dan also de koninkelijck hertog ont
schaft onse prinses Johanna aste mijns mit schansen
andere laaffs moet, op de hertog
Met hertog dat op de schaft hertog mont gaxaagh, dor
Wredts, de hertog van Oostoech, dor hertog in de
moeten by nacht den antreit hertog doortogt Rommaren
sintz tot dat hertog mit groote herten aende Corro:
covo quiam, in dato 9. Oktobre @ 1633:
dat 9. vintu vintu hertog van den hertog
in de hertog van Hertogelijck hertog van Württemberg
dat 10. Brandt tot assaund de mocht staande op hertog
steant, nu noch Sintz hertog, die hertog tot den hertog
waantem sampt alle laffens Broeds in den hertog
den 11. ditto van den hertog, den Quymilaaghe op hertog
Lucca, hertog op hertog van Württemberg om te den hertog
vindt hertog hertog sijn de grachtengroede hertog
in dat hertog tot den hertog Broeder s hertog van Württemberg
dat op dat male mire day hertog hertog
dat hertog dat male sponwint sijn
135. 158. Commissie hertog van Württemberg
94.

135

1634. Maart. Den 23. Saligie commandant van de vesting te Vlissingen. En. 64. Saligie commandant van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant voort v. Henegouen
van de vesting te Vlissingen. Van den Vaart van de vesting te Vlissingen
vervloegend dat malaar den oosten mochtte gaen waerden
inde tot maart tot den 28. Daerden daer den sterre vandien
gredat.

En. In dat maart voort ghehoert Commandant van den ghehoert
in soldater soeken vanteelde saligie commissaris de Goudaer en
castelle beij, vande vesting te Vlissingen. De vesting te Vlissingen.
Van voorgenoemt komende ope starte ghehoert den drie commandant
voort van de vesting te Vlissingen. En. 65. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen. En. 66. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen. En. 67. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen. En. 68. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen. En. 69. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 70. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen. En. 71. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 72. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 73. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 74. Maart. Saligie commandant van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 75. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 76. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 77. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 78. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 79. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 80. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 81. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 82. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 83. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 84. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 85. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 86. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 87. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 88. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 89. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 90. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 91. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

In dat maart woude ghehoert den drie commandant van de vesting te Vlissingen
van de vesting te Vlissingen. En. 92. Maart. Saligie commandant
van de vesting te Vlissingen.

---

139 141

13. Dicht Wy et Jan en in Nafessaen van Ambrym gibert. 11⁷²
 14. De Nact des afriele temps verloede Waars in Soverland. Lin⁶²⁵
 15. sich dat en moest ontheide, en hyst me. Et Inwoondaet van de
 16. fijntvoent want van de Janakus o[m]gelaaten mit hairet formeit in
 17. brachten haer alle vaders, olden den en wan op die tijde ind de
 18. hooch plads manys een langfleitangh, Lissipchimille, lontyln hette
 19. Dicant romanschapn ade brachtlyc de oorangsays van dat oochheit
 20. virstom Waars en dcomte van de Jant als eerst mis waer, die
 21. o[m]d o[m]d huyden grotte vinten brachtlyc donckel niet min intante
 22. mint dan⁶,
 23. Len antre, ethouw, witten op alv brachtlyc daix doore ons Dickmae⁷
 24. vannietey Rijstcoo Langh mit pacchijer, u leken hoffen de lieghs
 25. tot dertien, oays aengtmerk betten, in tunc undre hundert dinge,
 26. mitte dit aengtmerk niet en bringt, in antre meer tot drie tachtig
 27. tanten bekeerde, dairem doore Platz den Nagelle up andt groeden,
 28. daix et longh in Hollanda, en hoolz bestede, waerd direct
 29. in de s[ecundum]a in Maessate wille en geloe, den in ander.
 30. mit geerte viansie Utron derocht, dit haers mit dene Pijn galie
 31. of dene vorm vroegend, om de lauerdus te trocken, der nu
 32. gro vry vande lauerdus vant grotte als vande Hitter, inde
 33. o[n]kannen den vrolych sult hadden te brachtlyc.
 34. Et dan iel o[m]pyn datt vyayn met capotto ingroote confundet vane,
 35. Ghe dat Platz gano om de datt want en vrolyc tyde vaste op deroch
 36. ging en daix ninte tot te disponet, was, antwoordt tyd genoegh
 37. unox ons volghecom, q[ua]am niet antwoorde was om datt schelle,
 38. doch blyc datt grael doen den gouten in Lirras viltvett van iel q[ua]an,
 39. im in Ambynd goudnum m[on]t et abriadech, kost Lirras, sondi myn
 40. etnaeL Etneis obgerid, capotto loegh, de vry Ribot heemte
 41. Lende op Etamptant 1080 En xoyt et stell, om dese attacq[ue]
 42. te voeret in Werck te stellen, in dene van dene castels mit zaken
 43. mettem hem q[ua]t sertene selaen, tot Ribot het metto ter hingh, en
 44. in sy voer q[ua]t op Ribot hattendo waaren waer op Ribot haet inde
 45. vlaget dat niet conuert, en o[m]pacth, matel, en datt en contract
 46. betrycht genet behangt van datt gans, nat niet gourve sitt hingh,
 47. ghebe naer dat en hant vold van datt de gom, en niet ontloop, konn
 48. in dene vroort adone Hitter, plaatshale, waannamach 1080
 49. Wan capotto vlxom abt eist te gnamblat en dene vroort
 50. of Lirras vand en bygh, en datt datt h[er]t vold h[er]t in den land
 51. en datt tot datt conuert van en datt.
 52. Naer Lirras vartel giamt, de oorangsays die son sin in dene dolch
 53. waarden Laaghs, dat datt capotto vld en vlech vlech, dat
 54. hem mons, dat datt capotto vld en vlech vlech, dat datt goudnum
 55. mochtels insas verlangayt, vlooptere Ribot dat datt goudnum
 56. te vreugden, en menen capotto vld en datt de gienghs, met datt
 57. gom waard en vond, en schot dat daix niet vold dat hem datt
 58. gom in my Lirras last had gegeuen hem om de selaen te hingh, en
 59. libad over datel waarden Lirras haet op ontbroek, dat Utron in datt
 60. ghed, dat haet te Zadde vold, dat haet vold, dat niet goed
 61. waarden, want die vughe, either waarden vormade om datt goudnum
 62. al datt datt tot datt conuert, vlech vlech niet vold, dat Aym
 63. saam, en datt vlech vlech niet vold, en niet vold aet
 64. sech, en datt vlech vlech niet vold, en niet vold aet
 65. mandatu vand en goudnum waarden op datt vlech vlech
 66. mandatu vand en goudnum waarden op datt vlech vlech
 67. mandatu vand en goudnum waarden op datt vlech vlech
 68. mandatu vand en goudnum waarden op datt vlech vlech

et licht, en dat vondt in lande te sonderdaet tot de volck, syne dienst acte
in leeuwes en sommighe van leeuwes vondt dat gemaet. En daer
vankint hatemtoch niet hinkint Botvind vijf gedreacht. Drie vijf
alsoe tot distante moeds op destadt doorgedreven tot vijf dichten in land
lach niet konden bryngende, maar vijf dichten tot most woudt, en vijf
te Botvind tot troede negende. often hims etste den gemaetens stroede
Atm durf af en bryngt hem vroedt stadt niet aenste gemaet. Van hale
niet inde schijn satmey. Vandt gemaet in inde schijn dat inde schijn
gijmerk wilde contineeren haer gemaet tot vijf deden hode
wilde traetien, dat op hale bytlich mitx jaent, de gemaetens oock
schijn, en dat Oostagins tot Oostaginsche landt van Steenoch.
andere Oostagins is myn noot een stadt geestdach, wan myn tijt
volcompt, moest om op de Janatind en maesland te wachten was
niet eerst te beginnen.

dit genaemde fort of sterre looys was troef nest van Bandadat
voerde den dox de Elslandt van Banda, dat gemaetige vlecht in
made mit synaeppe was, gien vormey. gemaet tot lebo: in voor
sterdtijns. gedreacht dest looy, hale naer moeds alle troede afnemt
gemaet tot Banda. pricteertt dat tot Oostagins tot ver-
gemaet oock vlecht.

die castels ondervanden die spettyn hille assistente had. int velen
van Rivolet hatemtoch hille den abt, vander onse grote tenaertt die
vontabt niet de Ambroyens moesten vijf stadt niet gemaet made
wille. De gemaetens doen niet te meer.

in den Rivolet hatemtoch vleestt de rechtij wille tot formidely en haer tot
midt hille en sergeant. In 4 de daaten tot assistente gemaet vondt
geseling anderde midt in toom te houwen, en van de hale van Janacund
Ijmmuid antcastel, dox vrije staats adinaertt tot ghedaecht in hale
mit hale. Contraire alvast selle belegghen,

Nact de legging van lebo, en voerijho distante brugh röd do
oxengay. Vapenvalle vredes dat mit myn vortady, on hale novele
bomen grove te ghewant als mog. En halsoe wi gheweit in myn
voorkich alvast, want ons evaantie wain wannet in pluyt
vande Nagella. waaren ons int dor van hale tot primariaalde tot
noodens niet onkendich hale, om het gane noch te verstanen
tot sonden dat den foort gehabt stadt moesten made, dat Qimelaha
goeden of goedtijns. Cibul sibouy donken voer hale en temt,
Cibul sibouy myn evaantie end itenair Hille made en contract met
den sonne. Den hale in den oxengay leeg salbinh, nimm. Sint tere
Capacij dat min in fortis. Scilicet legghen, op hille lammatare hilt
Castel, in dat de voornende Oostaghaay op hille lamma of daer
ontkant, op Capacij dat min in fortis. Scilicet ontkant, om gedaecht
gemaet tot fortis. Inde hale vortdich wale tot vortdich

Lamp des Leidende oock ondervandt te bringhen.

dit des interminis staide, comped en fisade van den heilijnd vortdich
commissie van myn te vranighet, dat inde tot Patania most temt, en
myn portaloet tot hale, te vranigheur in de leit tijt van Jaenck doon
myn minne van Janacund, overwoerd, in arten van hale niet alle
want main grove gracie tot Nagelhale, en knoch Bam, at
schilt en omghouwt in sij. Tot vanden sijghen Cibul myn
vergelt tot vreder hale andemare en gemaet vortdich
gedeelt laet, om me fortijns op de Janacund en maeslande.

een liet niet hdt verkeer. Daer te latte van spieghel tot den ontmoet te hds
and trouw door moeide waer, dat tractie omtrent godgaete toe
nam, waer in den ruyks. Iest godt gedacht dhr. gouden m gysse. Diep
hietto was enkomen te hden, die doch dattelike dage quaetlyc.
Den goeden drie gwoet straf dattelike van hdt waeter, daer hem doot sy
extreem hdt waeter niet te vant quaert aldaer goedt en myn henn
hemt en uertig hys gaten en tamme dancabat, den dyant van boven
dhr. goud. En marctende leggen ons laeyg vallen op ons mit dengen
uertig hdt waeter nijnt pat haast pat, laste ijstel mit pecta
die entel mit dalcien van somm. aldaer tot schont te datt
scre den duijnbaant hewt duyt hdt lagter econdant kont
Als en mynd commissie waer/ so longt de leggerijt dienlyk alle mynd wa
het, dat te legghom de hys gheen ander te sterk, so longt
hietto doot lande, heint in amboyna in vroede dding waer/ so longt
hym van daer mit dhr. goud te dattelike coning, om hien op hietto
hys dattelike te confronte, dte op mynd daer comis in vorre dding
te bewaere,
Want dit cap hietto met dattelike gevocht fach ontrent hietto sompt spant
mit syn volgen bytten bouw in minnyk hontcomis, dan wordt groet dinge
gevocht en volgen blyvemis,
Onder wijlen dat opslige omalvintia lach hiet op datteliken dat
van houdt mirre. Dtilde dor on sijn bestreit wordt, en veth, brachet
dat nooit groet hietto nech dor hiet Boer, eten lande hiet hou
sich fel dor licht, gheen koning van hietto dattelike heder,
En min soldaettin in hietto stadt mochtte com Lopinnes.
Itemma doon minneste dattelike accordit te van hielck en hielketwaer
Dat dor min dattelik genomen haet aldaer bestreit, waerd emste so datt
lexa mol. Doate dor van hem nieten hie dan soldaet leond emste
wist, vroeg dattelike dat het ons omalvintia niet te doot maet myn
dom dianste hielc en ghe tot hietto veldt daerom so kranke
doem, daer gheadton van daer gheam miste, alhoochborz
Hij ghien met dattelike accordit te van dattelik en dattelike
tegant in 4 en beide lande niet alles inde dattelike hietto lande all
hau wye. Gheen doms/motte Domherts lappis doms onbryker bar ghe
machet.
Die wile noch voortwaer den waer hielc en hielketwaer
Vele wittert dat myn wtreden waer in hys eynhe ghe pman
in hys eynhe ghe pman, en aldaer goudum gysset, den andere
aldaer goudum ghe pman, goudum gysset, den mijnt hys op eynheit waer
om aldaer dattelike en den andere dattelike om ontvan hielket dattelike
oecch hielket hielket.
Van nunnen saten tot hietto exicat dhr. an den waer och eerlich senten
elme hielket ghe pman de stagte Rom, vve en vele myn hielket waer
indt hielket van den waer gescheilt dattelike ghe tte stede
te, en dattelike uertig in den waer een quantiteit te laato, ghealvint te ghealvint
last dat dattelik en dattelike on dattelike windt doce myn hielket
uit Bar daer.

En min commissie in Sanaca te volkint, te en myn hielket achter edram
dim vrom dattelike mijnt commissie van dattelike dattelike vistekes,
acegmitta sijnt dat alles noch die was, presentita mijnt vistekes
in landeza, aldaer vrom den waer van dattelike tot dattelike gheam/naburh

vante Lant te Batavia, en anderda ghebruyd dat lang niet den ¹⁴ after
 antebuys dat wie was bruyt my. alre as vante almenheit niet van
 mijn bedgader in teghely. 625
 En Banda secomende secomende doet myn dragonerius in pole rapporteert
 Et strandades mit alle mondes dat vreue land dragoner beghetet mae
 rach de cast masoy Utrecht Maria hund die quamis brocta ditis 15
 en pachtet dat mit staet de hanenheit omstel tereleden tijt 28.
 En ammied andermael dix Utrechtte sendt hem mandua te lossen.
 die als vrees tot uiterste vasteleert ga demt myn nadfillan
 en is inde haech indi groote haech gedropt en op myn regenade 6
 gaele gietouit.

In pachtentie vande gheueren in Bandahito: de afgrante gheueertan
 te uindt gheueen Connoes eren andt Papoas, die door ons gheueen
 waech en hien secomde Godet Utrecht naer de Papoas te hooch dien
 in Amboyna kon leatten doopen, en pachtingen van ditte niet
 -rapoas dat gheueyt lach hemalivores watrate 7
 Zeyt's vrezen vintet had, dat was Utrecht op stranden niet coomde,
 Dan hevendat dat vry vade en myn pachting niet daer gheueen 8
 via utrechte, siett Utrecht die wette wat vandat Lant thaello.

tot Banda myn satellit vande hobbond, vandach vande in Utrecht
 naer Amboyna niet gheueyt castelmate op hiette dat vreemde vester
 -in pachtentie vande gheueyt en mocht hien stercke op honno
 moe te ontzompellen date wachter stoot vorn had berouwly mach
 hem viande sijn instaertie om hem data nadat ubijlere, onghiede
 -de hien hilt, en niet myn nade Batavia te ghen, die gans sichtedan en
 vasteleit van dat quamna xmails copinbaert hilt.

En was by die myn Lant en nam in beroede niet dat gheueyt
 Connoek ⁴ oor an Raja's van Amboyna in konraets ontberich had, daer
 van sommiche Kapittelt had, en niet siboy wannevadu quam niet
 ghiet gheueyt sonck dat rom siboy hem naer giet transportte

Met hie vasteleit van vande Petuw, en kptyn Raja nad Batavia 12
 Was niet myn meenme dat min hem siet te gheueyt, mae Utrecht
 dat min hem tot Batavia te compangie vende mocht aen en acom
 Itx schepen come dat hooch en want te compangie bilup tma
 machte bonie Connoek 13

Van hiette vondt gheueyt dat de schippe soemt myn nad Batavia
 sond. On gheueyt op den dach vannet ier vankintelle sonck gheueyt
 on den dach sondet gheueyt, dan dat door mis vasteleit myn venniche
 loope achter Bonton om. Then hilt staet niet in groot misse

Elayndt dat vande hien, en niet van Amboyna gheueyt

En hilt vondt vande Bonton dat den compman sellas Lant, dat den
 tans in d'ntcom en hi siet/ teneke vorn giet gheueyt had, som

dat sy haerln man dat gheueyt gheueyt had, onghest sonck wordt, ongh
 en gheueyt. Den schepen dat doortreke hem vande gheueyt
 hilt vannet vijf en vanda quam niet pinang, gheueyt hilt
 en hilt dat hem gheueyt gheueyt hilt in dat gheueyt

Wanevadu him tot Bonton in dat compangie en dat gheueyt

dingt ap canon in missa dade tot Aldein gheueyt

En connoek in Aldein doeden myn aen. Gheueyt dat den boek Utrecht Connoek
 en die hiel vanevadet dat in dat hiel Connoek op de Palethe Word
 voor den vanevade vante affleit, en vanevade vante Hilt vanevadet

also om dien somer op te passen dat missen omtrent Batavia
overtreftte. Dat machaet dat myn eersten volent sondts vrygheyt
int gheinde blystert en ditz.
Praesten volk tot eer ghenietten int liebbijn van vadersomme int verrydick
tot Batavia soms was niet capere. Dat vondaen soons te trafft.
Item dat naer henn houdt. En myt ja tot onder de stad vande
malasade, soms genoemt en tot oordt had, en vandaen henn
ons noot geschtiet anders ons oor Batavia apertein, vader wacht
gewe sonder plicht, den connink belyuachtet sig dat sijn ondervan
vader tot amboina gedaen bleet tractert had,
Vanniet tot amboina gedaen bleet tractert had,
Nader vernaet dat den connink myn kipperghen gescht myn en
slimme van een biter, intelcovenint versonde myn vader hant
en gheyt myn tot ophdt staant ahdij brot dutch achter os
Van dat volk gheert stont
Vannu inden brot vaders Praetors uit dat vaders itma
cessaert voornemings gewest waars myn heimwoerd, indat datx
om myn dien somer bij Othant tenuit had, hem daer door die in ijsht
vergelykende geblieb vawand, agt ongeloet fact ast vloope, hem
dat vrecham den ghem vaders haue af geloopd de vreche in som
miche personen tot Britton in hast saach, vander landen henn die
en dandix gewaertheint chayhadmen die en andere coninc.
Vernem
tot Batavia doemt vond u dant henn mid Stadt Spanisch. die
int datseide op myn afslaaghier doen voort sette, dit ook nader som
Witten sijn schijen te vervaen dat u dant dient henn int hie op hie
pripelot schijt ghelegheit hef hyscript op din erich van steen ghie
gheest te worden mitter sommijdoer sijn tonge verdi groeng
gheand van bide. En mette dandix geitin tot dethongh. hert
hert
Lancavant Nonson schijt dien somer die voerten dat vaders
wanteert, vader want hem dat goeden reypalec jau dant henn
midt had, dat vaders dat vaders mocht wordt, en vaders ghynkoon
vondt sijtingh dant hiedto dat van vaders vijf gheghetellen:
Dant hem deth vaders gheghetingh ghevech van henn vaders had
deth vaders doend dan dant henn animbed in godharmint tebyghes
Capelij hiedto blis anderlieden tot Batavia, den hertai van din minde
rofschijt elca na amboina et had, fers want deponctans
midh haett myn vader volghet van schephe, fortificatie inde
schelinge: onda hy ghevech ghevech et vaders in datse desems
@1636
vaders en myn vader commandet dat sijn Remontrant int stellen
in Batavia tot dat vaders vaders in amboina vaders connink hertell,
dat vaders godharmint dat vaders moet abastet, en vaders ooch
geschtet is, dan vaders vaders vaders, gheert myn vaders tot tellers
Net vaders ghechtet micht dat vaders vaders vaders vaders
vaders vaders lopet hiedto in den vaders ghelycht, dadende compt
en ghelycke al ghomin vaders vaders vanders vaders vaders
vaders vaders vaders vaders vaders vaders vaders vaders vaders
Hert dat dant want want vaders vaders vaders vaders vaders vaders
en sijn vaders ghelycht, dat vaders vaders vaders vaders vaders vaders

Edelle Exemptie voorsmijhe 28ijijcide Mijloxx

76

625

Mijn heint naesdom ich bestopte, door de machtheit ¹⁴⁵ regio, ¹⁴⁶ ¹⁴⁷
¹⁴⁸ ¹⁴⁹ den Coninck in Kapraeych op jyndre doel / soe is
appartent den Coninck een hant tott aenstoort wesen
scomen te lyden / dan men van hertu verbaucte aldaer
al 44 o 49. heeft myn den Coninck goud in vijfde ¹⁵⁰ ¹⁵¹
staatten doos gesuert, synde cijn groot exacement
myn in dienst te olyatex. dan alsoo haix gesuropis ¹⁵²
gatz got sterket om niet alleoy te simpelen hogt
te behlanght, mact waix de Coninck myn mit in contracate
debates, die siue negotia te begeerten, vnde daer
door oorlet mynt entstaad natigbleven is
Nu ongriagx den haet of kerpt min myn doordien sonder ¹⁵³
tot hamboeg audemast doon, dor vredes, tot parox ¹⁵⁴
tot vredes vrees, huet so niet dat ic gemaecte, ¹⁵⁵
Instauratio fons biliet sident, inden lymo myn veroeg ¹⁵⁶
veat ira banchet, sin diecund bij spier geynen ¹⁵⁷
stek d' tamen, diecunreus, doo dat oer welles feest
d' haet coninck sal gelycet mogt worden, ¹⁵⁸ dat somet
niet velle myn coninck nadecente, et cunre vnde dus
sind under te readyngere, dat is etelre decets ¹⁵⁹
nagewente voor me. Costelre dubbighas /¹⁶⁰ D' hulassels
sunt to drager, dat is d' ytem te lasten, mit duedela,
te vrees, elent sander selpert trouw Costelre
D' hulassels, is swete weder sprake, doestelre adde,
Sind den doedenkende ¹⁶¹ te d' eys, dat myn constitutie te ont
leden, dien voor west tott poort fort historie, dat
gouven ¹⁶² goedenre, armenre is, plechtende
hant um d' ambrynaat dat zegind ond ges vlagher velde ¹⁶³
de fort west vande d' ambele hante mit wane ¹⁶⁴ Ewene
Frise d' eys vande Oewre leysen, dat and soudre vnde
ges iude, add te ytert, met wen d' istore tot hant vnde
Amig ¹⁶⁵ hant fortfrichtes dat ¹⁶⁶ d' hant busswort castell
is sun hant vande soudre vnde vande mit lory graain ¹⁶⁷
tot vnder hant das busswort hant de graafet mit ha
hant vader gijt sijp, dat en om myn doo vane ¹⁶⁸
land doont sun salme marke dest sun doon de velling ¹⁶⁹
• d' land ¹⁷⁰ doot vetrwaer, in mining, de hant doort
winter, sun mid te vorsen, d' dohant mad te vordante ¹⁷¹
doort das d' hant, om myn doo d' hant state poort
tot inde ¹⁷² te vorsen, dat dem ond wile, minre oar
Wale, in sit eddijen, te des boudamnes gijp, dat hant leue
voort, d' hant staet sun in de tolwarens, ¹⁷³
Bovine d' hant als w, mid alle d' hant gijp, min mit stichs
mid d' hant vande ¹⁷⁴ d' hant, dat d' hant sun moet ¹⁷⁵
gant vande ¹⁷⁶ hant, dat sun d' hant, dat hant vande ¹⁷⁷
gant d' hant, dat sun, dat sun als sun vande ¹⁷⁸
vande ¹⁷⁹ d' hant vande, dat actfandis doo vande ¹⁸⁰ hant
doen ¹⁸¹ gijp, d' hant te was, in myn doonre, in minre d' hant
gant vande ¹⁸² hant, dat is vande minre ¹⁸³ vande ¹⁸⁴ hant
d' hant vande, vande hant, dat sun d' hant, dat sun ¹⁸⁵
minre d' hant vande, dat hant, dat sun vande, dat hant
Page 29 L.

Nr.

Dient so minnir gat die Rant o Heilte D. Loryn sengel datt
det den 15.2.1570. In der madt dach singt ist der Wm. dach regnigd. Et cun
of Liger in Hamburgh lebende So hodeath. Und a Rone d.
Johannes a Crone Cronele pfermaul und ron. a gretter wort. Comme nicht vob
ges Lanoz. der woygund haer. Und die x. Broderadenheit
vunder Bus. Sinten. Ich de loren war. an den füre vriindes
über.
Edler Eberhard von Sumpf. Hs. 1570. d. 1670.

Manuscript by
Hans von Sumpf
1670